

Vurderingskompetanse for Helsefagarbeidere

Evalueringsrapport

VÅREN 2018

Forord

Utviklingsenheten Skap gode dager, Drammen kommune har utarbeidet en kompetansestrategi hvor målet er å sikre tilstrekkelig, stabil og kompetente ansatte (Kompetansestrategi HSO, Drammen kommune 2016 – 2019). På bakgrunn av dette ble det besluttet å iverksette en skolering i vurderingskompetanse for ansatte i helse-, sosial og omsorg (HSO) med bachelor i helsefaglig utdanning. Hensikten med vurderingskompetansekurset var at disse medarbeiderne skulle oppdatere og videreutvikle sin kunnskap med spesielt fokus på nødvendig helsehjelp til multisyke eldre. Etter gjennomgått skolering ble det forventet at kursdeltakerne tok ansvar for å gjennomføre systematisk opplæring av ansatte i egen virksomhet/avdeling/enhet.

På grunn av gode evalueringer etter avsluttet vurderingskompetansekurs for de med bachelor kom det et ønske fra virksomhetene i HSO om at vurderingskompetansekurs også skulle tilbys til helsefagarbeidere eller tilsvarende. Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester (USHT) i Buskerud har på bakgrunn av dette utarbeidet et kurskonsept for disse medarbeiderne. Vurderingskompetansekurs for helsefagarbeidere ble startet opp i Kongsbergområde våren 2018. Første kurs ble arrangert i Kongsberg kommune til HO i Kongsberg kommune med lokalisering i Hvitvingfoss.

Rapporten er skrevet av:

Nadine Mielke, Fag- og gjennomføringskoordinator, Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester i Buskerud, Kongsbergområde

E-post: nadine.mielke@kongsberg.kommune.no

Innholdsfortegnelse

Forord.....	1
1. Bakgrunn.....	3
2. Skoleringsopplegget i vurderingskompetanse.....	3
3. Metode	4
4. Resultat.....	4
Spørreskjema til deltakere – vurdering av egen kompetanse.....	4
Spørreskjema Evaluering av kursdagen.....	5
5. Anbefalinger.....	7
Vedlegg:.....	8

1. Bakgrunn

Primærhelsetjenestemeldingen (St.meld. 26 2014-2015) skisserer dagens utfordringer i kommunehelsetjenesten. Kommunene må gjøres i stand til å gjennomføre mer forebyggende tiltak, tidligere innsats, gi flere tjenester nær brukeren og flere tjenester i kommunen. Samhandlingsformens intensjoner må oppfylles og Leve hele livet – En kvalitetsreform for eldre (St.meld. 15 2017-2018) viderefører hovedfokuset på å skape en mere aldersvennlig Norge og finne nye og innovative løsninger på kvalitative utfordringer.

På bakgrunn av dette og pasientsikkerhetsprogrammets innsatsområde «Tidlig oppdagelse av forverret tilstand», har vi et håp om at vurderingskompetansekurs vil styrke kunnskap og kompetanse for helsefagarbeidere blant annet i å gjøre observasjoner og vurderinger.

2. Skoleringsopplegget i vurderingskompetanse

Opplegget for vurderingskompetansen ble drøftet i Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenesten Buskerud (USHT Buskerud) etter erfaringer fra første kurs tilbudet i Drammen kommune i våren 2017. Hensikt, mål, målgruppe og virksomhetsområder ble besluttet. Temaene en ønsket å belyse retter seg mot områder fra proACT opplæring, som er valgt som metode innen pasientsikkerhetsarbeidet i Buskerud.

Hensikt: å styrke og videreutvikle medarbeiderens kliniske blikk og ansvar for den tjenesten de utøver.

Målgruppe: helsefagarbeider

- Anvender kunnskap i forhold til observasjoner av grunnleggende behov hos pasienter/brukere
- Har ferdigheter i å beskrive observasjoner
- Tar ansvar for å dokumentere og følge opp forordninger/tiltak

Virksomhetsområder:

- Hjemmetjenester
- Institusjonstjenester
- Tjenester til funksjonshemmede og til personer med psykiske helseplager

Temaer:

- Tema 1: Respirasjon, sirkulasjon og tegn på sykdom (proACT)
- Tema 2: Ernæring, aktivitet, søvn og hvile
- Tema 3: Hygiene og eliminasjon
- Tema 4: Smerte, smertekartlegging og psykisk helse i eldre år

Struktur:

Skoleringsopplegget går over 4 hele dager, 26 timer, en dag for hvert tema. Dagene er delt opp i ressursforelesning, praktisk arbeid og case arbeid. Deltakerne blir stimulert til grupperefleksjoner og fremlegging av resultater. I gjennomsnitt er det 3 uker mellom hvert tema. Tiden mellom samlingene skal brukes til å bruke og formidle kompetansen på egen arbeidsplass samt forberedelse til neste tema. Deltakerne blir vist relevant litteratur som kan brukes på den enkelte arbeidsplass og som stimulerer til tverrfaglig samskaping om felles mål. Etter ressursforelesningen går deltakerne i grupper satt sammen av medarbeidere som har tilnærmet lik arbeidshverdag. Erfaringsbasert kunnskap tilsier at høy homogenitet i gruppen fremmer læring.

3. Metode

For å evaluere utbyttet av skolering i vurderingskompetansen har vi benyttet:

- Spørreskjema til deltakere ved start (baseline-evaluering) og ved avsluttet skolering. Deltakerne ble bedt om å vurdere sin kompetanse på en numerisk skala: fra ingen kompetanse på området (1), begrenset kompetanse, trenger fortsatt veiledning (2), har kompetanse og kan utføre oppgaver i hht standard og rutiner (3) og god kompetanse, arbeider selvstendig og er en god rollemodell (4) (Vedlegg 3).
- Prosessevaluering i forbindelse med hvert tema/samling. Deltakerne ble invitert til å si noe om læringsutbyttet med åpent kommentarfelt. I tillegg ble deltakerne bedt om å si noe videreføring av dagens tema til egen arbeidsplass (Vedlegg 2).

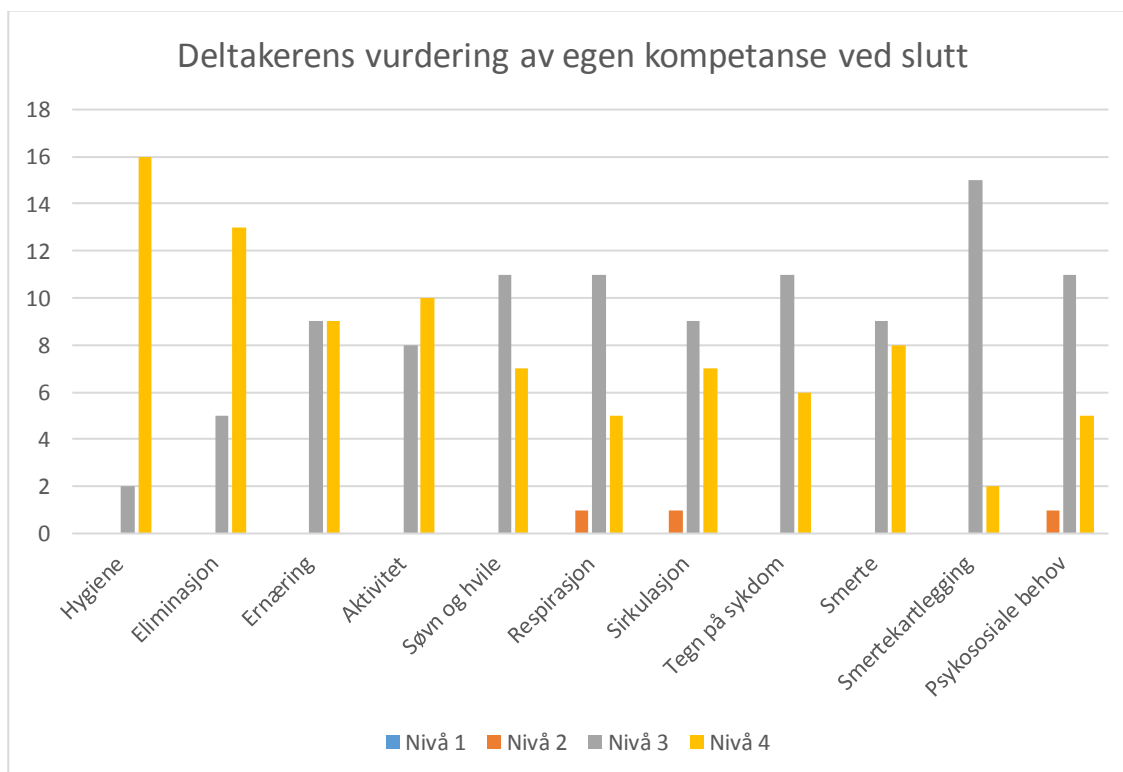
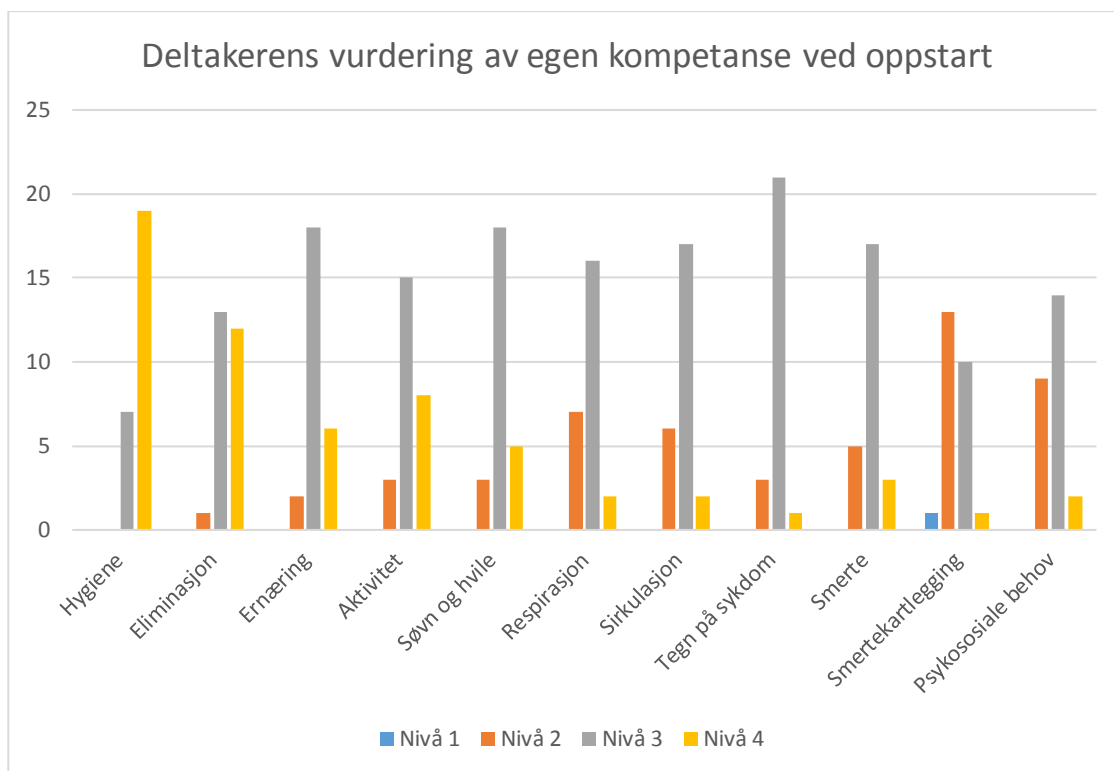
4. Resultat

Skoleringsopplegget startet i april 2018 og ble avsluttet i juni 2018, med 26 deltakere. Deltakerne har vært fra ulike arbeidsplasser i HO Kongsberg kommune, både institusjons- og hjemmetjenesten, samt bolig.

SPØRRESKJEMA TIL DELTAKERE – VURDERING AV EGEN KOMPETANSE

Deltakerne vurderte sin egen kompetanse ved oppstart (baseline) (tabell 1) med følgende nivå:

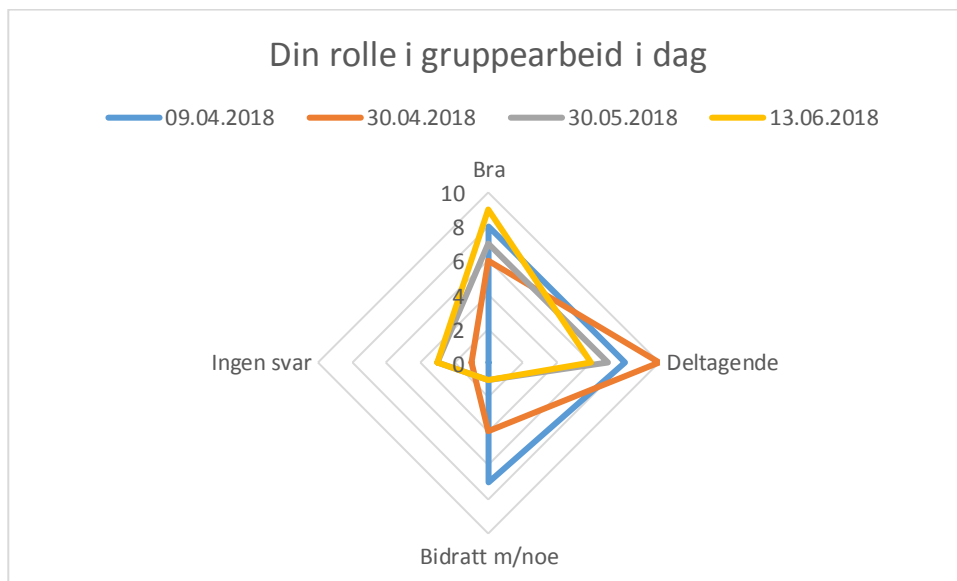
Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
Har ingen kompetanse om området	Har begrenset kompetanse. Trenger fortsatt veiledning.	Har kompetanse og kan utføre oppgaven i hht standard og rutiner	Har god kompetanse på området. Arbeider selvstendig og er en god rollemodell.

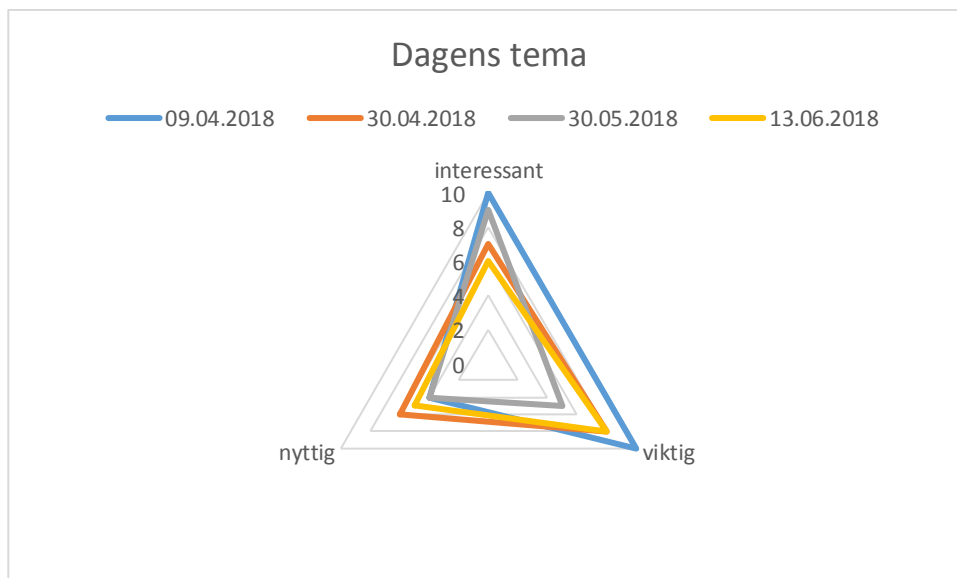
SPØRRESKJEMA EVALUERING AV KURSDAGEN

Evalueringsskjema etter hver samlingen har som hensikt å fange opp gruppens interesser og behov. Samtidig som det ønskes å stimuleres til refleksjon over egen rolle på samling og hvordan kunnskap skal bringes videre til egen arbeidsplass.

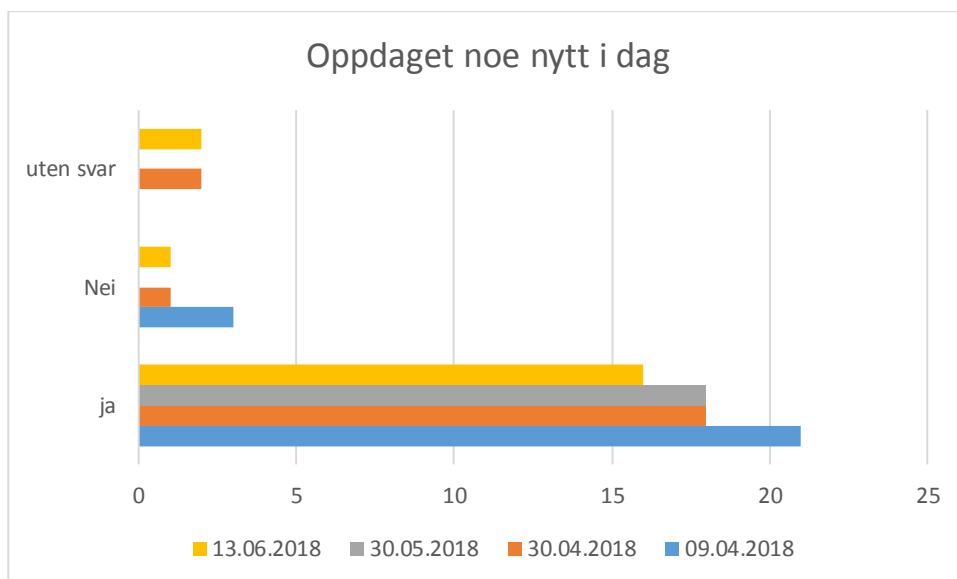
Som vi ser i diagrammene under har deltagerne vært aktiv/deltagende og bidratt med seg selv gjennom hele kursrekke.

Kursdeltagerne har gitt tilbakemelding om at samlingene har vært interessant, viktig og nyttig. Og at det sees behov for denne type kompetanseløft for flere ansatte på arbeidsplassen.

Deltagerne har gjennomgående vært fornøyd med kurset og har som det vises i diagrammene under. Fått formidlet ny kunnskap og/eller blitt kjent med utstyr og målinger.

Gjennom evalueringsskjema og dialogen på samlingene ble deltagerne bevisst oppfordret til å ta stilling til og gjøre seg tanker om hvordan og at ervervet kunnskap skal bringes videre på egen arbeidsplass. Deltagerne har sammenfallende besvart det med at det ønskes og uttalt konkrete ønsker i denne sammenheng.

Ja, jeg kan ta med meg noe fra dagens samling tilbake på egen arbeidsplass.

09.04.2018	30.04.2018	30.05.2018	13.06.2018
23/24	15/21	17/18	19/19

5. Anbefalinger

Skoleringsmodellen bør integreres i Helse og omsorgs kompetanseplan, samt innhold bør være fokus i virksomhetens årsplaner.

Modellen bør sees i sammenheng med proACT implementering på de enkelte arbeidsplassene.

Anbefalt utstyr bør være på plass på alle avdelinger hvor modellen skal brukes.

Vedlegg:

Vedlegg 1

Oversikt over samlinger med temaer for Vurderingskompetansekurs våren 2018.

Dato:	Tema
09.04.18	<p>Informasjon om kurset og dagen</p> <p>«Bli kjent» - presentasjon</p> <p>Opplegget – presentasjon, snakke om casearbeid</p> <p>Helsefagarbeiderens rolle og funksjon. Hva fremmer samhandling, hva gjør at man er trygg i egen rolle. Hvordan lære? Og videreformidle kunnskap.</p> <p>Utdeling av materiell (VAR-prosedyrer og ev. kartleggings skjema) – Innføring i bruk av VAR.</p> <p>Respirasjon, sirkulasjon og tegn på sykdom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sykdom hos eldre – naturlig aldring og hva er sykdom - Homeostase – hva er det? - Herte/kar og sirkulasjonssystemet – oppbygging og fysiologien - Hjertesvikt - Lungene – oppbygging og fysiologien - Sykdommer i lungene – fokus på KOLS - Medisiner som påvirker hjerte og lunger - ABCDE-algoritmen og normalmålinger, hvorfor måler vi - FAST og andre tiltak ved akutt sykdom - Dokumentasjon – hva skal dokumenteres og hvor. <p>Gruppearbeid – case:</p> <ul style="list-style-type: none"> - BT, respirasjon, puls - Enkel førstehjelp - Refleksjon i grupper - Presentasjon av refleksjoner <p>Oppsummering og evaluering av dagen</p>
30.04.18	<p>Ernæring:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kartlegging, observasjoner - Sykdomsrelaterte utfordringer - Kognitiv svikt - Tannstatus - Flytting av måltider – erfaringer fra gruppa - KMI - Medikamenter og påvirkning i forhold til ernæring - Dokumentasjon – hva skal dokumenteres og hvor.

	<p>Aktivitet, søvn og hvile:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Søvn og hvile, døgnrytme og tiltak - Aktivitet og mestring ved Fysio- og ergoterapitjenesten - Sitteklubben, informasjon og hvordan bruke den. <p>Gruppearbeid – case: Fem stasjoner:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Seng - forflytning • Rullestol - forflytning • Ernæring – fokus på informasjonen i caset • Søvn og hvile – fokus på informasjonen i caset • Refleksjon rundt caset - hvordan kan vi ta med oss dette tilbake til arbeidsstedet? • Presentasjon av refleksjoner <p>Oppsummering og evaluering av dagen</p>
<p>30.05.18</p>	<p>Hygiene og Eliminering:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hygieniske prinsipper - Urinveiene – fysiologi + klinisk kartlegging og hvordan gjennomføre urinprøve, AB-bruk - Hvilken medisin er vanlige å bruke? - Obstipasjon, klinisk vurdering og observasjoner - Hva gjør smertestillende og AB med kroppen? - Dokumentasjon – hva skal dokumenteres og hvor. <p>Gruppearbeid – case:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ta urinprøve, med demonstrasjon. - Blærescanner, opplæring i bruk og kartlegging. - BT, respirasjon og puls - Blodsukker - Refleksjon i grupper - Presentasjon av refleksjoner <p>Oppsummering og evaluering av dagen</p>
<p>13.06.18</p>	<p>Smerte, smertekartlegging og Psykisk helse i eldre år.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Psykisk helse hos eldre, hva er naturlig aldring og hva er sykdom. - Hva er «sårbar eldre» - Delir, hva er det, kartlegging, observasjoner og behandling - Psykotiske symptomer ved demens - Smerte - fysiologi - Smertekartlegging, oppdagelse av smerte - Medikamentell smertebehandling. Rutiner og dine oppgaver/ ditt ansvar. - Dokumentasjon – hva skal dokumenteres og hvor.

	<p>Gruppearbeid – case:</p> <ul style="list-style-type: none"> - BT, puls, respirasjon – siste mulighet for øvelse - Fokus på psykisk helse og smerte i arbeid med case - Refleksjon i grupper - Presentasjon av refleksjoner <p>Oppsummering og evaluering av dagen, evaluering av hele kurset og læringsutbyttet.</p>
--	--

Oversikt utstyr i opplæringen (USHT stiller med utstyr under kurset):

- Manuelt blodtryksapparat
- Stetoskop
- SpO2-målere
- Blodsukkerapparat
- Urinstiks
- (Blærescanner – utlånt fra avdelingen)
- Hånddesinfeksjon og hansker
- Nettbrett eller PC – med VAR

Vedlegg 2

Evaluering av vurderingskompetansekurs – hver samling

Dato:

Hva tenker du om **rollen din** i gruppearbeidet i dag?

Hva tenker du om dagens tema?

Har du oppdaget noe nytt i dag?

I tilfelle ja – hva har du oppdaget?

Er det noe fra dagens samling du kan ta med deg til arbeidsplassen din? I tilfelle ja, hva?

Vedlegg 3

Evaluering av kunnskapsnivå for helsefagarbeidere.

Navn:

Stilling:

Avdeling/HOD:

Antall år yrkeserfaring:

1 – 5:   6 – 10:   11 – 15:   over 15:

I forbindelse med gjennomføring av opplæring i vurderingskompetanse ønsker vi å evaluere tiltaket. Vi vil gjennomføre en baseline-evaluering (forundersøkelse) før deltakerne begynner for deretter å gjenta samme spørreskjema ved endt skoleing.

For hvert spørsmål krysser du av for det nivået du vurderer din kompetanse til.

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
Har ingen kompetanse på området	Har begrenset kompetanse. Trenger fortsatt veiledning	Har kompetanse og kan utføre oppgaven i forhold til standard og rutiner.	Har god kompetanse på området. Arbeider selvstendig og er en god rollemodell.

Tema I. Hygiene og eliminasjon

Jeg har følgende kompetanse når det gjelder:

- 1) Observasjon og vurdering av pasienter i forhold til hygiene (kroppsvask, av - og påkledning, hårpleie, barbering, munnhygiene, hudpleie, sengereing)

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
--------	--------	--------	--------

- 2) Observasjon og vurdering av pasienter i forhold til eliminasjon (vannlating, avføring, svette)

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
--------	--------	--------	--------

Tema II. Ernæring, aktivitet, søvn og hvile.

Jeg har følgende kompetanse når det gjelder:

- 1) Observasjon og vurdering av pasienter i forhold til ernæring.

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
--------	--------	--------	--------

- 2) Observasjon og vurdering av pasienter i forhold til aktivitet.

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
--------	--------	--------	--------

- 3) Observasjon og vurdering av pasienters søvn og hvile.

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
--------	--------	--------	--------

Tema III. Respirasjon, sirkulasjon og tegn på sykdom.

Jeg har følgende kompetanse når det gjelder:

- 1) Observasjon og vurdering av pasienter i forhold til respirasjon.

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
--------	--------	--------	--------

- 2) Observasjon og vurdering av pasienter i forhold til sirkulasjon.

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
--------	--------	--------	--------

- 3) Observasjon og vurdering av tegn på sykdom.

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
--------	--------	--------	--------

Tema IV. Smerte, smertekartlegging og psykisk helse i eldre år.

Jeg har følgende kompetanse når det gjelder:

- 1) Observasjon og vurdering av pasienter i forhold til smerte.

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
--------	--------	--------	--------

- 2) Observasjon og vurdering av smertekartlegging.

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
--------	--------	--------	--------

- 3) Observasjon og vurdering av pasienter i forhold til psykisk helse, psykososiale behov, emosjonell støtte, tilpasse seg sykdommen, krisehåndtering og bearbeiding av sorg.

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
--------	--------	--------	--------